

Kraków – warto wiedzieć

Trzeci Kongres

W dniach 7–11 września 2011 r. odbędzie się w Krakowie III Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie. Organizatorem Kongresu jest Polska Akademia Umiejętności wraz z Krakowskim Oddziałem Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”, przy współudziale Uniwersytetu Jagiellońskiego i Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II.

Najważniejszym zadaniem Kongresu jest przygotowanie dla władz RP rekomendacji konkretnych działań, mających zapewnić polskiej młodzieży w świecie dostęp do atrakcyjnych programów edukacyjnych, utrwalających kontakt z językiem i kulturą ojczyzną.

Kongresy Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie mają już swoją tradycję. Pierwszy Kongres odbył się we wrześniu 2005 r. Pozwolił sformułować diagnozę kondycji nauki polskiej na obczyźnie (w sensie dorobku poszczególnych osób oraz towarzystw naukowych) oraz umożliwił nawiązanie kontaktów między uczonymi i towarzystwami działającymi w różnych krajach i na różnych kontynentach, a także między nimi a Polską Akademią Umiejętności (w zakresie informacji naukowej, wydawnictw, pomocy organizacyjnej), ze szczególnym uwzględnieniem Polaków ze Wschodu.

Mówiono o działalności polskich towarzystw naukowych w Europie Zachodniej, Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Prof. Kazimierz Piotr Zaleski, dyrektor Biblioteki Polskiej w Paryżu, zadanie miał łatwe, bo zasługi biblioteki i Towarzystwa Historyczno-Literackiego w Paryżu dla kultury polskiej są wielkie i wszystkim znane. Podobną sytuację miał prof. Tadeusz Gromada, mówiąc o roli i działalności Polskiego Instytutu Naukowego w Ameryce, który w czasie wojny, a potem komunizmu, kontynuował tradycje Polskiej Akademii Umiejętności, niemającej w tym czasie prawa głosu. Prof. Józef Lityński z Polskiego Instytutu Naukowego w Kanadzie opowiadał, w jaki sposób członkowie Instytutu pomagali Polakom w czasach Solidarności i stanu wojennego.

W zupełnie innej tonacji przemawiali goście ze Wschodu. Prof. Czesław Bieńkowski z Białorusi na tle znanej sytuacji politycznej przedstawił działalność (i towarzyszący jej wysiłek wielu ludzi) założonego w 1992 r. Polskiego Towarzystwa Naukowego, a potem Polskiej Wyższej Szkoły Humanistycznej. Mówił o bardzo złożonej sytuacji wewnętrznej na Białorusi, niespójnych działaniach żyjących tam Polaków i niechęci do nich ze strony niektórych kół. – *Władza na Białorusi jest niechętna odradzaniu się polskości* – mówił prof. Bieńkowski. – *Znamienne: w obecnym konflikcie polsko-białoruskim opozycja wcale nie broni polskiej mniejszości. Dla wielu z nich wciąż aktualne jest hasło: „Nie ma u nas żadnych Polaków, są tylko skatolizowani Białorusini”*. Prof. Bieńkowski apelował, by polskie władze działały bardziej profesjonalnie, nie ulegając nastrojom i subiektywnym opiniom, ale biorąc pod uwagę całą złożoność życia politycznego na Białorusi.

Uczestnicy Kongresu zaproponowali utworzenie w Krakowie Forum Nauki. *„Zadaniem Forum będzie przede wszystkim ułatwianie wzajemnych kontaktów, poprzez pozyskiwanie i udostępnianie odpowiedniej informacji, gromadzenie dokumentacji i prowadzenie archiwum, a także stymulowanie i organizowanie cyklicznych spotkań, tak ogólnych, jak i specjalistycznych. Szczególnie ważną sprawą będzie nawiązanie bliskiej współpracy z Towarzystwami działającymi w krajach byłego Związku Radzieckiego”* – czytamy w uchwale. Realizując uchwałę Kongresu, stworzono w PAU Komisję do Badań Diaspory Polskiej, wydano także książkę, będącą zbiorem wystąpień kongresowych.

We wrześniu 2008 r. odbył się II Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie. Tym razem głównym celem Kongresu była analiza ówczesnej migracji Polaków do krajów zachodnich. – *II Kongres Polskich Towarzystw Naukowych na Obczyźnie jest ważnym spotkaniem krajowego i polonijnego świata nauki* – mówił Tadeusz Adam Pilat, prezydent Europejskiej Unii Wspólnot Polonijnych. – *Jest znakomitą okazją, aby pochylić się nad problemami związanymi z masową emigracją zarobkową do krajów Unii Europejskiej, a tym samym z największym migracyjnym wyzwaniem dla władz Polski i dla środowisk polonijnych*. Osobna sesja – organizowana wspólnie z Akademią Górniczo-Hutniczą – zatytułowana „Polski inżynier w kraju i na świecie”, dotyczyła wkładu polskich inżynierów w rozwój techniki w wielu krajach.

Fot. Marian Nowy

Nad kształtem przyszłego kongresu zastanawiają się, podczas jednego z wielu roboczych spotkań: prof. Dorota Praszalowicz – przewodnicząca Komitetu Naukowego Kongresu, prof. Zygmunt Kolenda – przewodniczący Komitetu Organizacyjnego, prof. Andrzej Białas – prezes Polskiej Akademii Umiejętności

Tematem III Kongresu będzie „Młodzież polska na Obczyźnie – zadania edukacyjne”. Celem Kongresu będzie podsumowanie dorobku licznych ostatnio konferencji poświęconych szkolnictwu w skupiskach polskich na obczyźnie, ocena stanu nauczania polskiej młodzieży na obczyźnie oraz wskazanie głównych problemów i niedostatków w tej dziedzinie. Służyć temu będą prezentowane przez ekspertów raporty dotyczące sposobu, w jaki organizują oświatę wśród swych emigrantów kraje, które odnoszą na tym polu znaczne sukcesy. Wnioski z tych raportów, programy i rekomendacje mogą się stać konkretnymi propozycjami adresowanymi do polskich władz, a dotyczącymi współczesnych skupisk polskich migrantów, w szczególności zaś młodego pokolenia, które najbardziej jest narażone na utratę kontaktu z językiem i kulturą polską.

Sesja prowadzona przez prof. Andrzeja Szczeklika ma przedstawić bogaty (i praktycznie nieznaną poza gronem fachowców) dorobek polskiego środowiska medycznego za granicą. Współorganizatorami sesji medycznej będą: Naczelna Rada Lekarska i Wydawnictwo Medycyna Praktyczna.

Wprowadzie Kongres odbędzie się za niespełna rok, ale prace przygotowawcze już trwają. O randze dotychczasowych Kongresów świadczy udział w nich premiera Donalda Tuska, kardynałów Stanisława Dziwisza i Franciszka Macharskiego, prof. Andrzeja Zolla oraz najważniejszych przedstawicieli świata Polonii. Sami zaś organizatorzy są przekonani, iż Kongresy stanowią ważne forum debaty na temat przyszłości polskiej polityki migracyjnej i relacji ze środowiskami polonijnymi.